

הג שטרניחובסקי

(להוצאת כתביו)

כל כתבי משהוהובסקי בעשרה ירכים מוצגים בימים קשים אלו לקורא העברי... חובסקי, שראוי הוא מאדע זה שנתנו אותו השנכרד עליו יותר מנמה יוכי לות. אין גם כזה מחרחש עתה בכל יום. ספרים קמונים טוב יוצאים אצלנו, ב"ה, וזמירום — ספרים מכל המינים, שמפיצים אותם בכל מיני אמצעים, אבל לא ראוינו, שבקומביציות אלו (תהויה מובות או רעות) ישתמש מי שהוא כדי להוציא כתבי ספר, פרי ימים רבים ועמל חיים, בעיני המו"ל העברי, נראה, כל ספרות טובה — רק לא זו ברור, כי אינו מאמין, שמזהרה מסוג זה עשויה בימינו לקחת את לב מי שהוא.

האנאם עד כדי כך ירד הקורא העברי?

כמה הפסידו אצלנו סופרים, (וביניהם גדולים ומצויינים), שלא עלת בידהם לספר בחייהם בכינים יצירותיהם! רנ"מ, שד"ג, מאפי, סמולנסקין — אינו זכו להוציא את כתביהם כי"ב בחייהם, ודאי שדבר ריהם היו מגיעים אלינו שלמים יותר, מקיפום יר הר, מהולנים יותר. יל"ג, שאסף את כתביו השיריים, (בעזרת ועד הויבל) הציל אותם, אפי"ד לומר, בשעה האחרונה. לא היו ימים מועטים ונחשוליהם חדר שים כמו מכל צד, ומי יודע, אם היו מגיעים לידי כך, אילו אחרי זמן מועט ומאריך ניאם — הוצאות כתביו, שבעליהן נהגו לקחת ראש בדבר ולא יודעו, כי את עבודת חייהם הם מקפחים (בכתבי דוד פרישמן בשבעה עשר הכרכים, וכדומה להם). פרישמן, זה, שהיה חרד כל ימיו על קוצו של יוד בכתבת פוליסון קל, בעבודת תדגום ששמו לא לקרא עליה, — לא דגיה בעצמו את כתביו, לא טרח בסידורם, ורק המר הדורה החדשה, הוצאת עבשיו, לאחר מותו, תמים לפנינו את בנין יצירתו בכל היקפה, אם גם אינו דר מה היכל, שהיוצר עצמו עמל בבנינו למח שבעשה בידי אחרים, ולא גם בידיים נאמנות.

הוצאות מעטות, כ"ע, פרשת הרכים" של אהר העם, ב"שלישת הרכים" של מנדלי ועוד אחדות, בכתבי ביצוקי, שובמן, ברור, יכולות לשמש דוג מה לחיזוק ולקפדנות, שיש לנהוג ב"כתיבה". כל רישוף, כל פגם בסידור, בסגנון, בהגהה מבעתיב את הדפוס, מעור עדים את האמון, בשם שכל הקי פדה יתרה על נקיון, שכלל זשלמות יוצרים יחס של כבוד, מרימים עוד טפה, מעלים גם את העלה. יפוב פיור מנינום באפס יד, מנינום שלא הושקעה בו התאמצות היוצר האחרונה!

כינום יצירתו של משהוהובסקי הוא הג גדול להלכות העברית, הג לאנמה כולה שהרעיק את של שירתו עליה והג לחבריו של המשורר, שאוירי הצבוב

אבל התרחש גם — נמצאו גם עתה אנשי לב מעטים, שטרחו בדבר ולא עתו ולא שקטם, עד אם תטימו את מהשבתם והביאו את הדבר לידי גמר — נתנו לנו את כתבי משהוהובסקי! אנו יכולים לצייר לעצמנו, בכמה התאמצות עלה להם הדרך להשיגם ספעל כזה בתוך שיוון הנפש שמסכוב לנו כל מפ על של הרכות, וביחוד — לנו ספרות עברית. יוד עים אנחנו, כמה הסרה בנידון זה המסורות הסרה ההתמדה, — עד כמה מתנדפת התלהבות סחר, לעינין שמתחילים בו אתמול בקולו קולות, היום כבר משתקע ומשתכח.

ואם נמצא מירשהוא, שהתכבד על כל זה ולא הסיה דעת מן הדבר ומשך בעולו עד הסוף — ראוי הוא שנחזיק טובה לו. ושנציין את עלשנותו כאפט של אמון מיוחד והתמכרות מיוחדת ליצירה העברית.

הוצאת כתביו השלמה של סופר הוא, גם כתיב אים נחזים יותר, המוד מאורע גדול בחייו ובעבודתו — מפעל, הכרוך במעט תמיד בעמל רב זכמבשולים אין מספר. הוצאת כתבים — היו אמר, הקמת בנין, מתן דמות לתומר ארעי, הכנסת אהדות למה שעדיין מפורר ומפורד כל כך. כל סופר רואה תמיד בעיניו ריהו בנין זה, ואפיו חששנת קמים עם השמתו. כאן הסרה לבנת זבאן ארית; שם יש משהו, שהקפל רואה בו גמר, ולבני הסופר אינו אלא התחלה. כאן גבם, שאיש לא הרגיש בו חיו מן הסופר עצמו, ושם — דבר חסר, שבלעדיו הבנין לא יצויר בעיני בעליו. והעיקר — היצאה האחרונה, ההכנתה האחרונה —

נפל על ראשית דרכם. צהלת נעלמינו היתה בשירת בשורה זו. היא באה עם לבלגז היינו החדשים, אנש אה את התקנה זאת ההתחדשות בנינועי פרחיה, תום של היום ותום של טבע היו עמה וכפלא עלתה במכור אות היינו העגומים. היא לא קראה להתקוממת ועל מהפכה לא הכריזה, כי אם סאטקה במטאמא אורה את כל שורר של פרה שחורה, של כובד רהה מרחובר תינה. וזו של עולם נתחדש בנינו, ואושר פלאי הד הוב את כל פליטת חיים. על מרחקים גדולים נבאנה, ועל כל מים קרובים הוטל חן קסמיה. היא הכשירה אותנו לראות, לקבל, לתת. פתחה את הננים, שהיו נעלאים לפנינו דורות ודורי דורות.

האידיוליה של משהוהובסקי לא היתה התימת חיים, כי אם גילוי של ש"פ. עתרת החיים שר קלה מתוכה ועתרת של חום, וחלו של עזרים מתר ריש, שעונים מובות, בריאות, מבורכות הסירו את הקלפה מעליו. היא הפגינה את כשרון התיים, המסיו עוד בחוכנו — את שארית החום, שממנו לצמריו החיים החדשים.

במשהוהובסקי בא לידי ביטוי לא רק חזון הבאות. הוא עצמו הנשים את האדם החדש, את היד הדוי שגופא, שנגאל — את האדם הארצי, ששב אל החיים בכל לבו והחיים פתחו לפניו את כל אוצרו תיהם הנננים. יעקב פיכמן